

PARAULES de Josep Maria Llompart a la plaça Major, al final de la Manifestació per l'Autonomia del 29 d'octubre del 1977*

Mallorquins!

Ens reunim avui aquí, en representacions de les forces polítiques de l'illa germana de Menorca i amb l'adhesió dels pobles d'Eivissa i Formentera, per a reivindicar col·lectivament, unitàriament, el nostre dret a reclamar unes institucions d'autogovern que tengueren durant segles i que ens foren preses, en nom del dret de conquesta, fa ja prop de tres-cents anys.

Ens hem de felicitar de poder fer aquest acte en una manifestació unitària, prescindint de tota diferència d'ideologia o de classe, i de poder afirmar en veritat que és tot el nostre poble el qui proclama avui que volem l'autonomia, que volem un Estatut.

Aquesta voluntat d'ajuntar tots els esforços en una reivindicació tan vital per al nostre poble va quedar ja patent en la signatura, abans de les eleccions, del Pacte Autonòmic. La firma del Pacte va ser una victòria de la unitat, de la reconciliació, i fruit d'aquesta victòria és la concentració massiva d'avui que ens umpl de satisfacció.

En els aspectes culturals, hem de proclamar en primer lloc l'exigència del recobriment total de la nostra llengua i la nostra cultura. Perquè la llengua és el tret distintiu més característic d'un poble, i és recobrant la llengua pròpia que un poble llargament oprimat pot recobrar-se a si mateix.

Proclamam ben fort, però, que no ens anima un esperit de revenja, sinó de justícia; no un esperit de tancament i de capelleta, sinó d'obertura i de solidaritat; no un localisme estret sinó una clara consciència de la nostra personalitat històrica i cultural, i un desig de participació activa en la construcció d'un món millor.

Volem dir als mallorquins novells, que provenen de terres a on no es parla la nostra llengua i que ens acompanyen avui, sense entendre tal vegada els nostres parlaments, que som conscients del sacrifici que per a ells suposa l'acceptació de la nostra exigència.

Somos conscientes, ciudadanos castellanoparlantes de estas islas, de que para vosotros supone un sacrificio asumir la exigencia de justicia para la lengua catalana que todavía no entendéis o habláis. Y queremos que sepáis que la exigencia del uso oficial, pleno, de la lengua que recibimos de nuestros antepasados y que tenemos el deber de transmitir a las futuras generaciones de Mallorca, Menorca, Ibiza y Formentera como legado cultural del que somos responsables ante la historia, no implica sentimiento alguno de discriminación hacia vosotros. Queremos que nuestra lengua sea puesta a vuestro alcance y al de vuestros hijos para que, entendiendo el idioma que tiene aquí asiento desde siglos, podáis sentirlos realmente en casa entre nosotros. No exigimos, como se nos ha exigido a nosotros durante tanto tiempo que renunciéis a vuestra lengua

propia para aceptar otra que os es extranya;pero si pedimos que aprendais la nuestra como lengua de relación,a fin de que la comunicación colectiva sea posible en las Islas sin el sacrificio sistematico de la lengua autoctona. Pero no queremos vuestra integración forzada ni la renuncia a vuestra cultura de origen. Nosotros, que a menudo hemos sentido como una opresión el hecho de ser españoles, porque suponía la imposición de una lengua que nos era extraña y la discriminación de nuestra propia cultura, no queremos que sintais como una opresión el hecho de ser mallorquines o de convivir con los mallorquines. Respetaremos vuestra fidelidad a vuestra cultura originaria, y haremos que os sea más facil de lo que ha sido para nosotros la fidelidad a la nuestra en el largo periodo de opresión que ha padecido. Pero vuestro grado de integración a la comunidad insular depende solamente de vuestra libre voluntad, siempre conscientes de que vuestra acción conjunta en pro de la autonomia de las Islas contribuye muy eficazmente a la creación del clima necesario para que vuestros pueblos de origen recobren su propia autonomia.

Els illencs hem estat sempre hospitalaris, i no voldrem mai que la nostra llengua sigui signe d'opressió ni de discriminació per ningú. Però tampoc no hem de sofrir més opressions i discriminacions d'una altra llengua. Admetem amb bona hora que els infants castellans puguin trobar a l'escola la seva llengua materna, però exigim que els nostres hi trobin la nostra, ja des d'ara, sense esperar ni un dia més. I exigim-nos a nosaltres mateixos el coneixement ple de la nostra llengua de manera que siguem capaços d'usar-la, oralment i per escrit, en tota ocasió; que no ens vegem obligats a usar el castellà per qüestions científiques o de cultura simplement, perquè som analfabets en la llengua pròpia, encara que en una altra estiguem alfabetitzats i fins tinguem títols universitaris.

Tenim una llengua de cultura, apta per a tots els usos, per elevats que siguin, i serà culpa nostra si no és usada en l'amplitud i el nivell que es mereix. I no tinguem por de donar a aquesta llengua nostra el nom amb què és coneguda i estudiada arreu del món: el de llengua catalana.

Que cap mallorquí no es deixi enganar creient que el fet d'admetre la nostra catalanitat suposa acceptar una dominació o una superioritat de Catalunya sobre les Illes. Catalunya és només un dels Països Catalans i no té cap pretensió de domini damunt els altres. Tots plegats tenim una cultura comuna, i les Illes han sabut ocupar sempre un lloc molt digne dins el conjunt. Començant pel gran creador de la llengua catalana culta, el nostre Ramon Llull, que situà el català en posició capdavantera de les llengües romàniques, Mallorca ha aportat sempre figures il·lustres a la cultura catalana, entre elles personatges de tanta importància històrica com Marian Aguiló, a l'època de la Renaixença, i com Mossèn Antoni Maria Alcover, el recopilador del gran tresor de les Rondalles Mallorquines, que a principis de segle va ser anomenat «l'apòstol de la llengua catalana»; ell va ser l'ànima del Congrés internacional de la llengua catalana de 1906, que despertà un entusiasme popular comparable a l'actual Congrés Cultura Catalana que cloem aquests dies,(però els fruits del qual han de perdurar), i fou capaç d'entusiasmar la gent de tots els Països Catalans (que va recórrer des d'Alacant al Rosselló) amb la colossal empresa col·lectiva del Diccionari que ja mort ell, rebé la redacció definitiva a Mallorca, i per part de

gent de les Illes i de València. Ara hi ha molta gent de les Illes que treballa en la gran empresa col·lectiva actual, la Gran Enciclopèdia Catalana, i tenim un floret d'escriptors illencs que, malgrat que la nostra llengua estigués absolutament desterrada de l'escola i de tots els nivells culturals, malgrat una formació oficial totalment castellana, han sabut descobrir el català i esser-li fidel, i ocupen llocs importants entre els escriptors catalans d'avui, com els ocuparen abans Mossèn Costa i en Joan Alcover, en Gabriel Alomar, felixment recobrat avui i que tant defensà la nostra catalanitat, en Miquel Ferrà i na Maria Antònia Salvà, en Bartomeu Rossellò-Pòrcel i tants d'altres. ¿Qui gosarà dir que els illencs tenim una posició subalterna dins la cultura catalana? Tenim un lloc important, que ens pertany per dret propi, i volem seguir tenint, ara més que mai, un protagonisme actiu en el desenvolupament de la nostra personalitat de poble.

Per això reclamam ara l'ús oficial immediat del català, i el recobriment de les nostres institucions d'autogovern, que ens retornin entre altres coses, el control de l'ensenyament a tots els nivells. Volem unes escoles nostres, uns instituts nostres, i sobretot, una universitat ben nostra, que assegurí l'estudi de la nostra realitat com a poble i la formació de professionals de tota casta que puguin difondre el coneixement d'aquesta realitat i que, amb els peus ben fermes damunt una terra i una cultura pròpia, puguin elevar-se en el coneixement científic i humanístic universal. Perquè nosaltres, com la Balanguera, sabem que «la soca més s'enfila quant més endins pot arrelar». Assegurem l'arrelament, i l'arbre de la nostra cultura s'enfilirà amunt i donarà fruits abundosos i perdurables.

En els aspectes de la vida civico-política proclamam que l'Autonomia no és una reivindicació més; no pensam en l'autonomia amb una actitud d'enyorança. La concebem com un marc indispensable a on les Illes podran resoldre els greus problemes que quaranta anys de dictadura ens han deixat com a herència. Problemes com la carestia de la vida que a tots ens perjudica, o com l'atur forçós que a tots ens dol i ens preocupa que hauran de resoldre més fàcilment i amb major profunditat dins el marc d'una autonomia que ens faci amos dels nostres propis recursos. En l'autonomia veiem una resposta als costos d'insularitat, i dins l'autonomia haurem de trobar solucions als problemes i condicionaments del turisme que avui oprimeixen el nostre quasi monocultiu industrial. Els interessos dels pagesos, els dels petits i mitjans empresaris es veuran afavorits i amb la possible unificació de serveis podran esser més efectives i l'ensenyament superior deixarà de ser un privilegi dels que poden anar a la Península.

Les Illes necessiten una solució a l'estat de dependència i de crisi en què es troben i aquesta solució ha de passar per l'autonomia concretada en un Estatut. Un Estatut que reconegui el dret del poble de les Illes a disposar de l'hisenda pròpia, a regular l'ordenació del territori, tot mirant per l'ecologia i per tots els fets que toquen la nostra existència.

Un Estatut d'Autonomia que institueixi novament a cada illa el seu Consell General i per a totes el Gran i General Consell; un Estatut que suposi, en definitiva i per sempre, l'autogovern de les Illes.

Tot això significa una descentralització progressiva, tant de l'Administració com de l'economia i del poder polític, i una creixent participació de totes les capes socials que formen el nostre poble.

D'aquí, doncs, que totes les forces polítiques que signen aquesta crida estiguin avui d'acord sobre el conjunt de passes que cal donar ara mateix per l'Estatut. No podem anar enrere; hem d'anar cap endavant. Catalunya ja té, més o menys perfecta, la Generalitat. Del País Valencià, d'Euskadi, d'Andalusia, arriben cada dia signes prou visibles d'una ferma voluntat d'avançar pel camí de l'autonomia i de no retardar més les solucions autonòmiques. Avui es fa urgent i necessari activar la negociació ja començada amb el Govern. A través de l'Assemblea de parlamentaris i de les forces polítiques de les Illes; dels parlamentaris perquè, avui per avui, són gairebé l'únic reflex de l'opinió popular; dels polítics perquè, entre tots, uns mes i altres menys, la voluntat de tot el poble insular. Entenem, naturalment, que tot el poble ha de tenir un lloc a l'hora de configurar l'Estatut.

Per acabar, i dirigint la mirada cap a les properes eleccions municipals, quedi prou clar que els municipis han d'estar inclosos dins el règim autonòmic de tal manera que els batles i consellers puguin dur a terme una actuació àmplia i sense traves.

La unitat de tots és imprescindible en un moment de la història que esdevé crucial per a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. Volem l'Estatut perquè és la retrobada amb la nostra identitat, la sortida de la foscor que hem patit, la seguretat d'un esdevenidor nostre i ple d'esperança.

Ciudadans de les Illes: tots plegats per l'Autonomia!

* El nostre agraïment a Cèlia Riba, que ens ha facilitat aquest text.